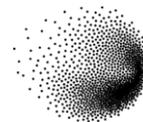

Zgorevanje lesa in onesnaženje zraka

Griša Močnik et al.

grisa.mocnik@ung.si

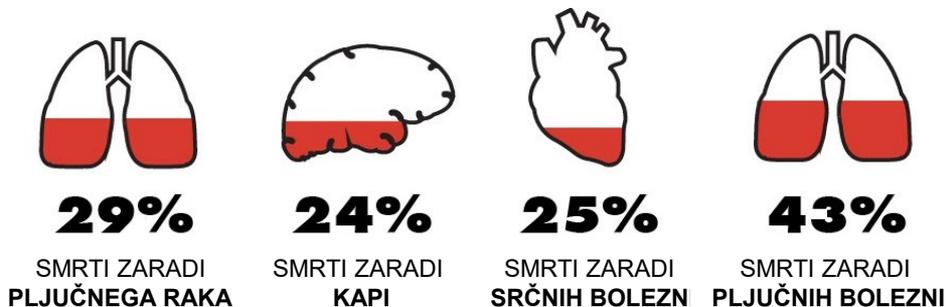
PSI

Hvala!

- OŠ Deskle (Kanal ob Soči).
- Občina Kanal ob Soči
- Paul Scherrer Institut (PSI), Laboratory of Atmospheric Chemistry (Villingen, Švica).
- Institut des Géosciences de l'Environnement, Univerza v Grenoblu in CNRS (Grenoble, Francija).
- Agencija za okolje RS

Onesnažen zrak: največja okoljska grožnja zdravju.

Source: WHO.

- Največji negativni učinki zaradi delcev. → Št. prezgodnjih smrti:

SVET **3,5> M**

EVROPA **240.000**

SLOVENIJA **~1.300**

**13-krat > letno
št. smrti v prometu**

Dve strani kovanca

primarni delci

- črni ogljik, kovine
- viri
- fini

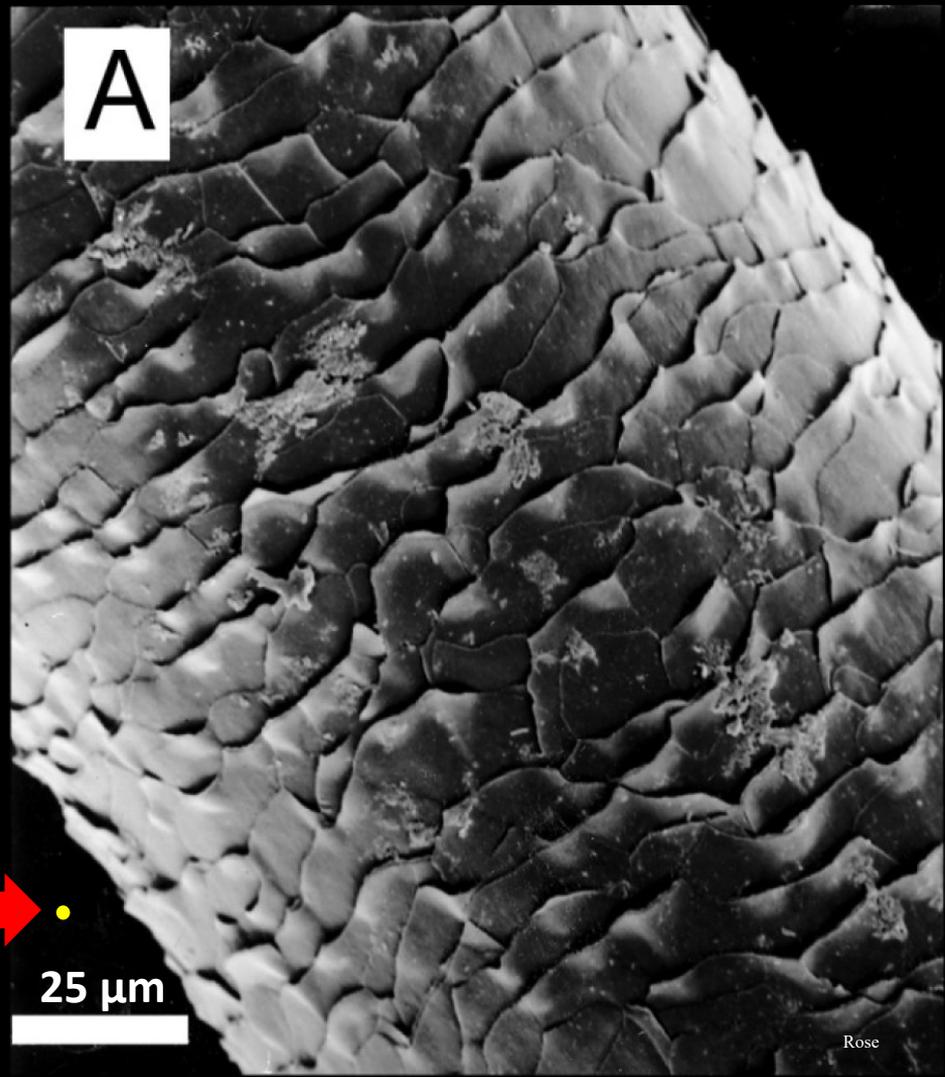
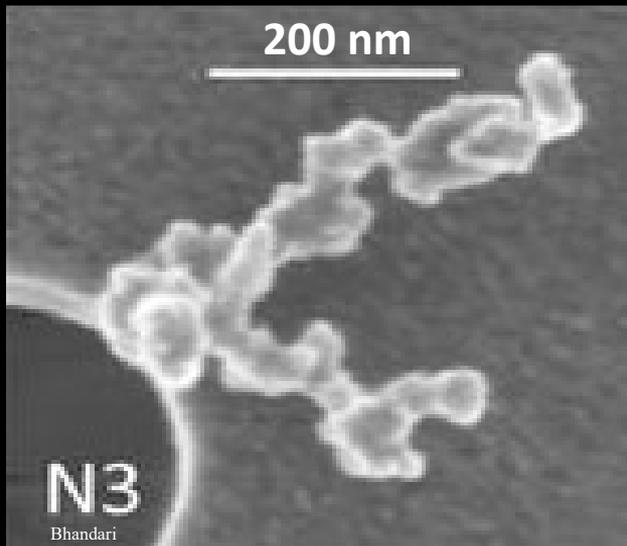
PM10

- ogljični delci + anorganski
- **primarni** in **sekundarni** delci
- veliki

Črni ogljik – kaj so viri – detektivka!

Črni ogljik – absorpcija in segrevanje ozračja

1 gram = 10 črnih dežnikov

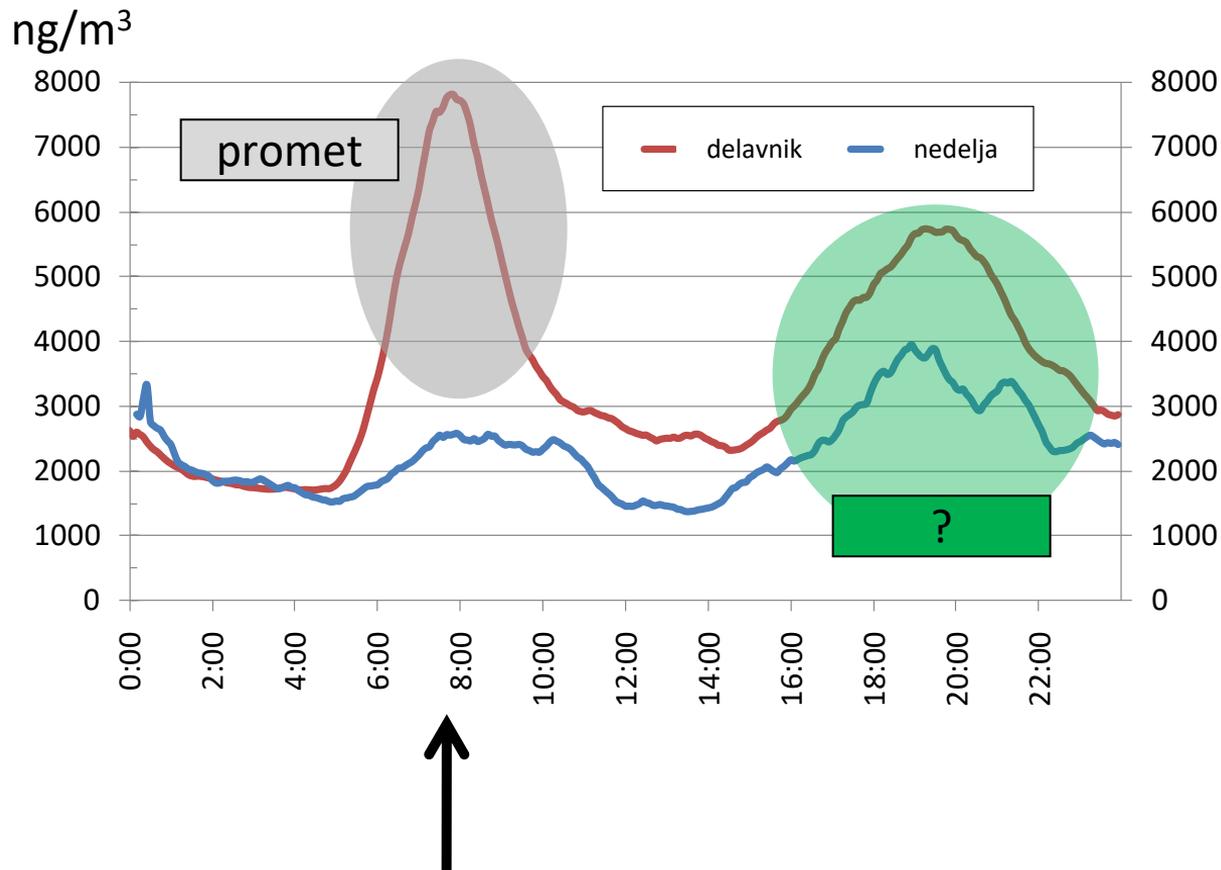
Bond, 2012

1 črni dežnik / 1 km

Črni ogljik v Novi Gorici

Biomasa - gorivo

- biomasa je **obnovljivo gorivo** – drevesa pač reciklirajo CO₂
- zgorevanje biomase je **globalno zelo pomemben vir energije**
- različni načini zgorevanja: visoko-učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja – individualne peči na drva
- mogoči so **ekstremni izpusti** delcev ali pa nastanek v atmosferi
- lokalni in regionalni problem – v EU ~**40% delcev = lesni dim**
- **lesni dim vsebuje delce, ki absorbirajo svetlobo**

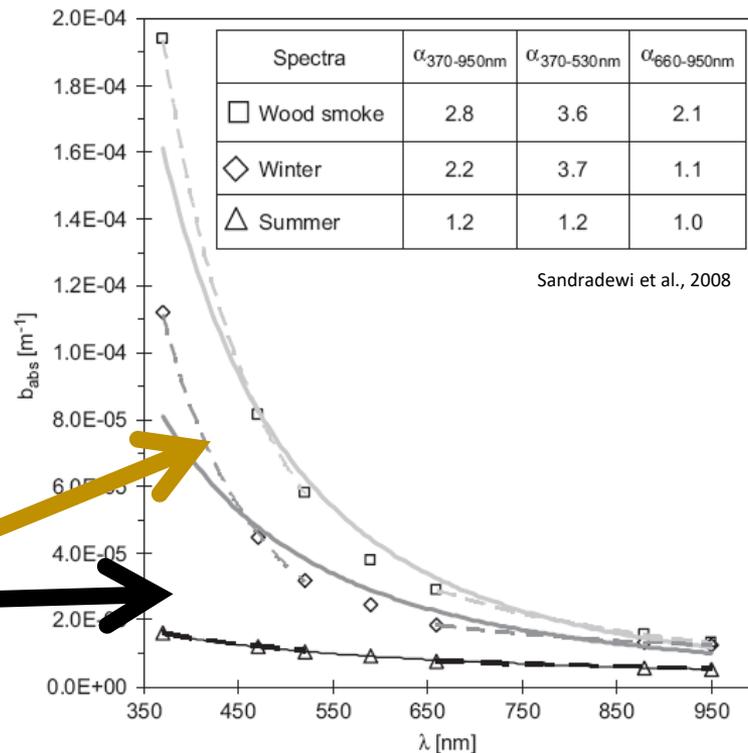
Lesni dim in dizelski izpuh

- določimo absorpcijski koeficient- b_{abs}
- za črni ogljik: $b_{abs} \sim \frac{1}{\lambda}$
- splošno Ångströmov exponent:

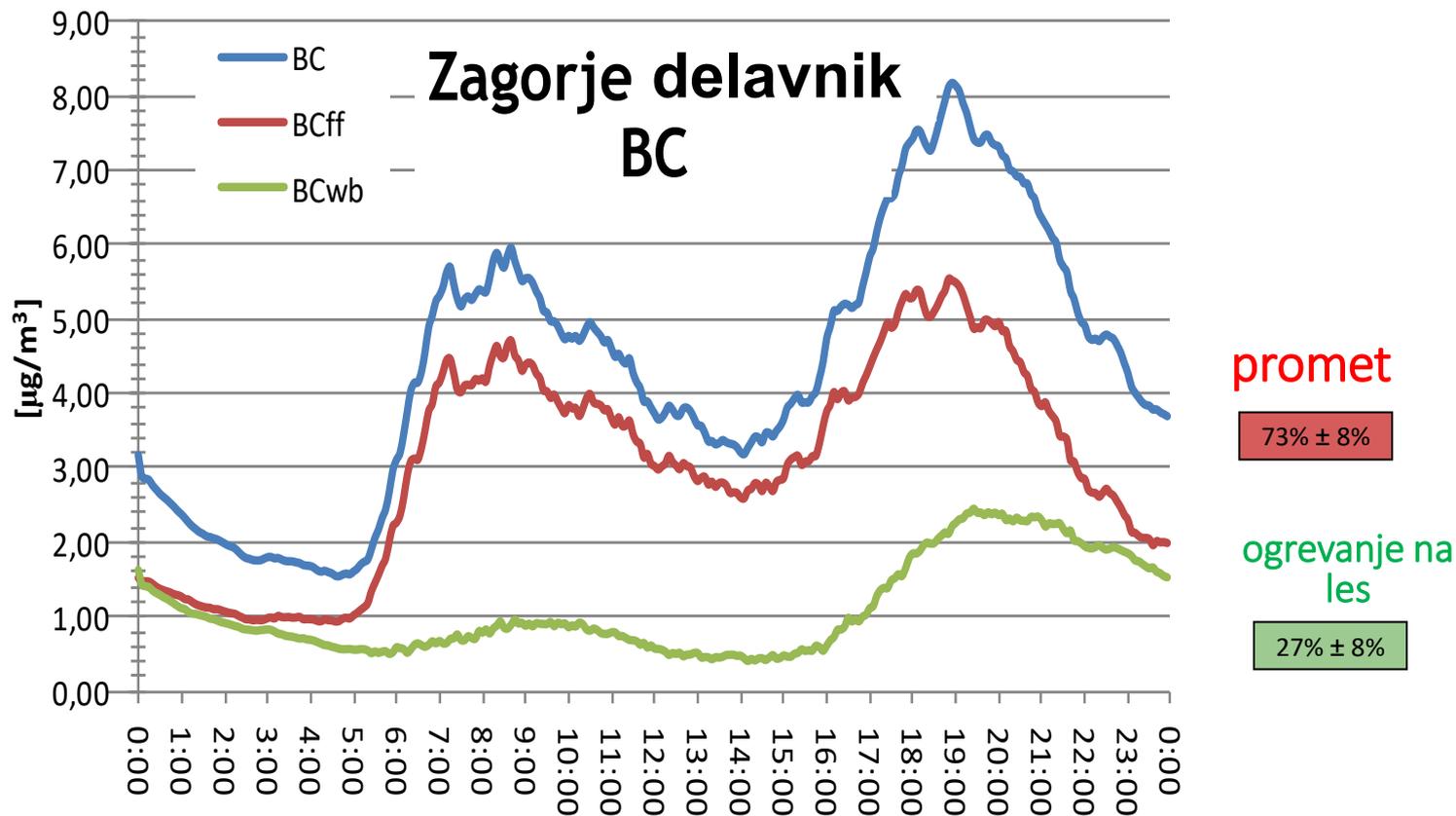
$$b_{abs} \sim \frac{1}{\lambda^\alpha}$$

dizel: $\alpha \approx 1$

lesni dim: $\alpha \approx 2$ in več

Določanje virov črnega ogljika

Lekcija št. 1

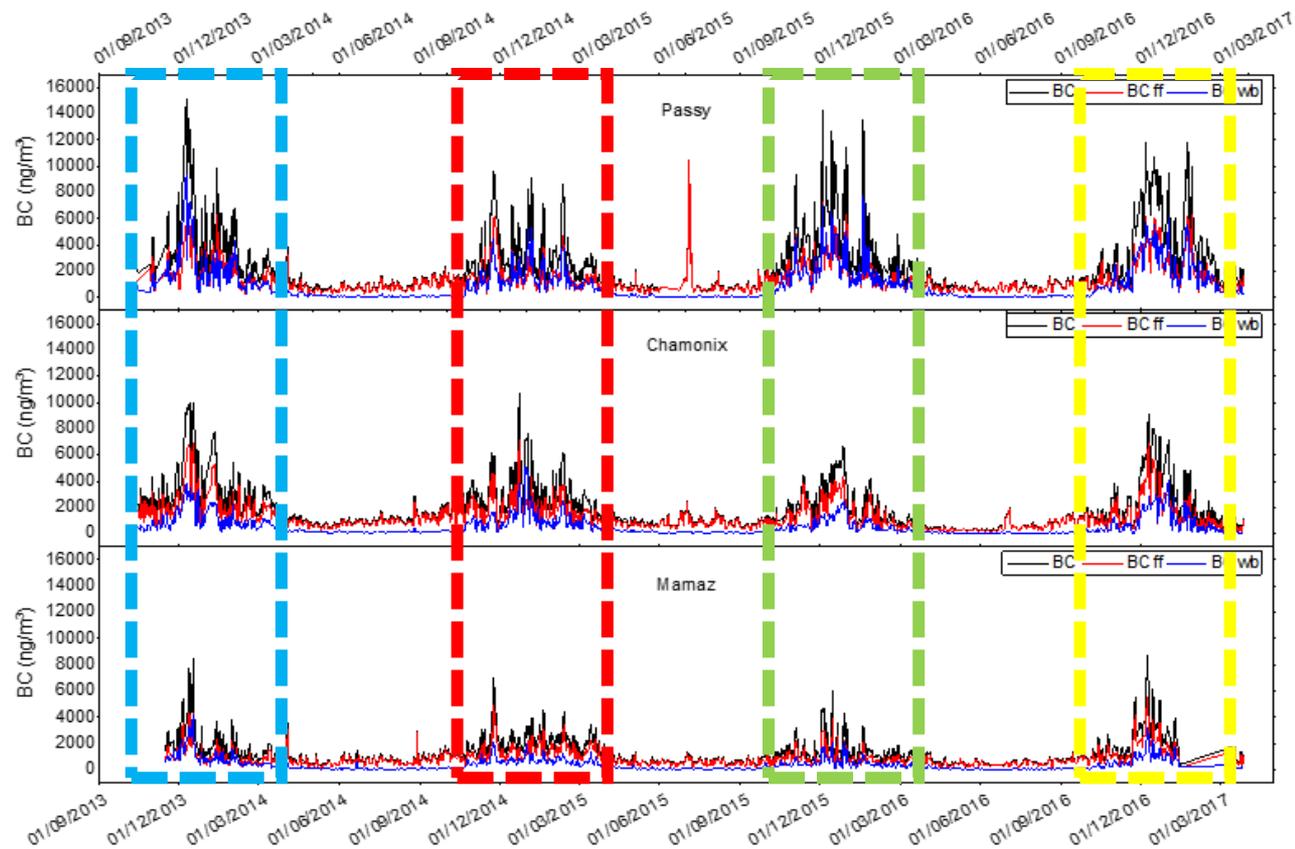
Če ničesar ne narediš, se nič ne spremeni.

Vallée d'Arve, France – 7000 stoves!

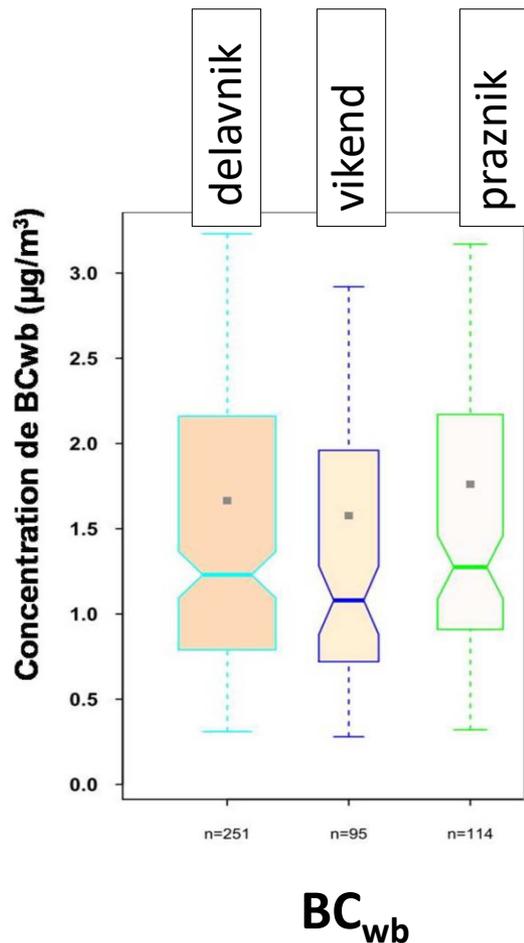
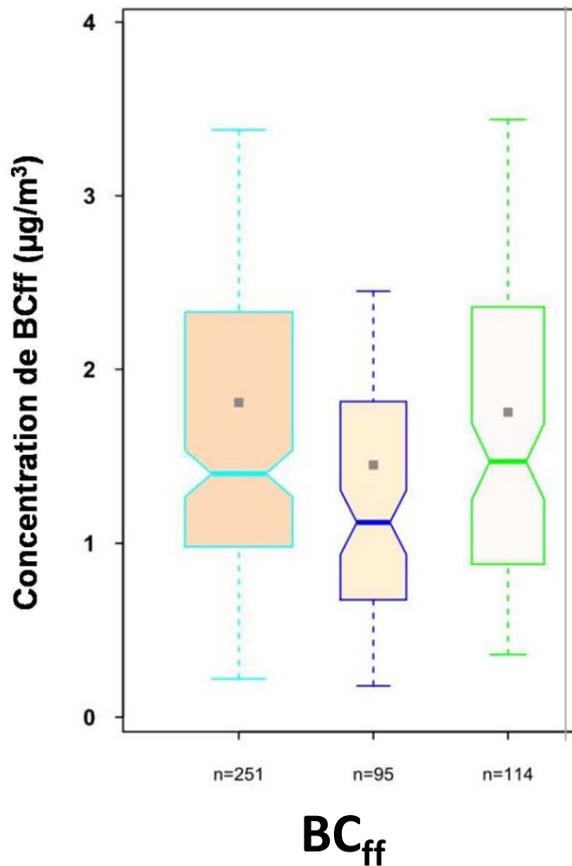

Vallée d'Arve, France

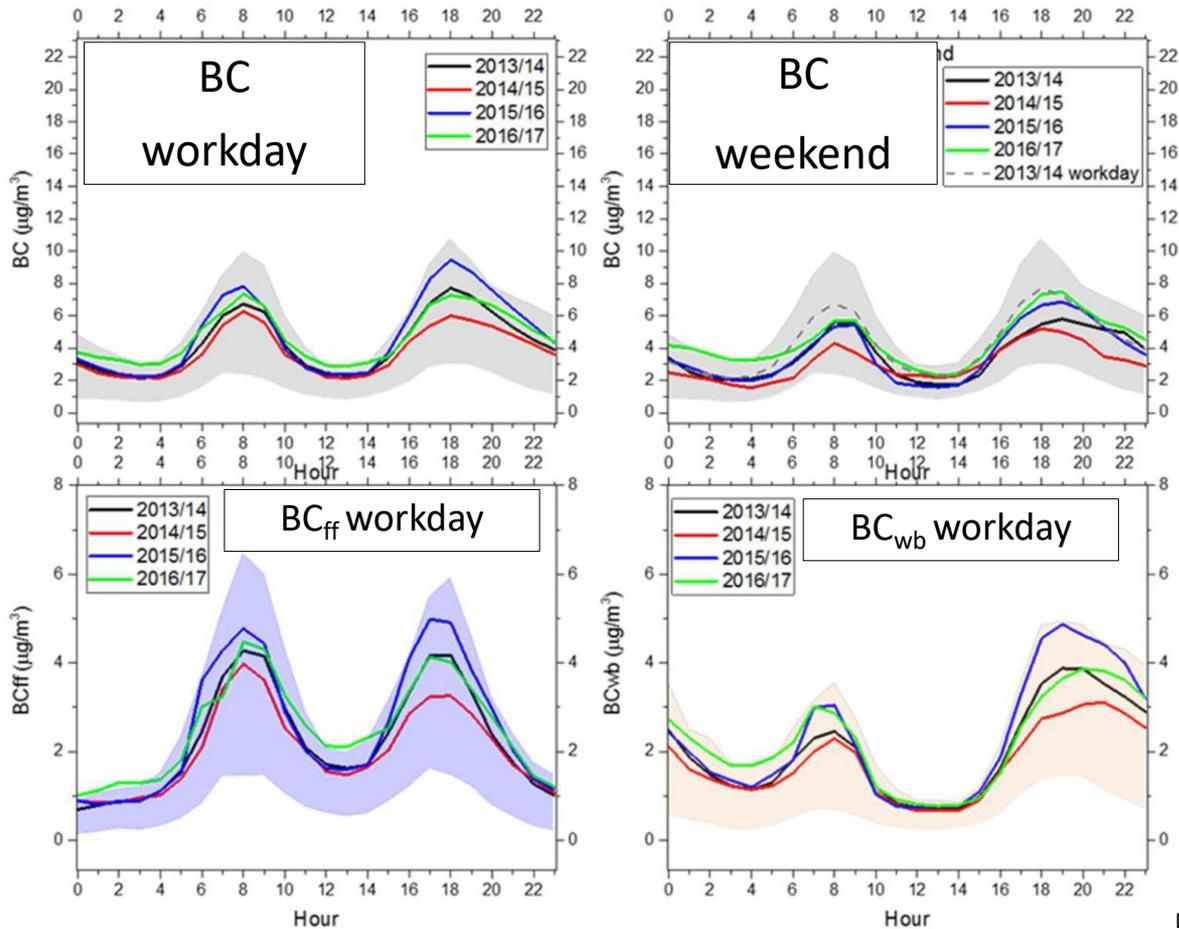
Nov – Mar

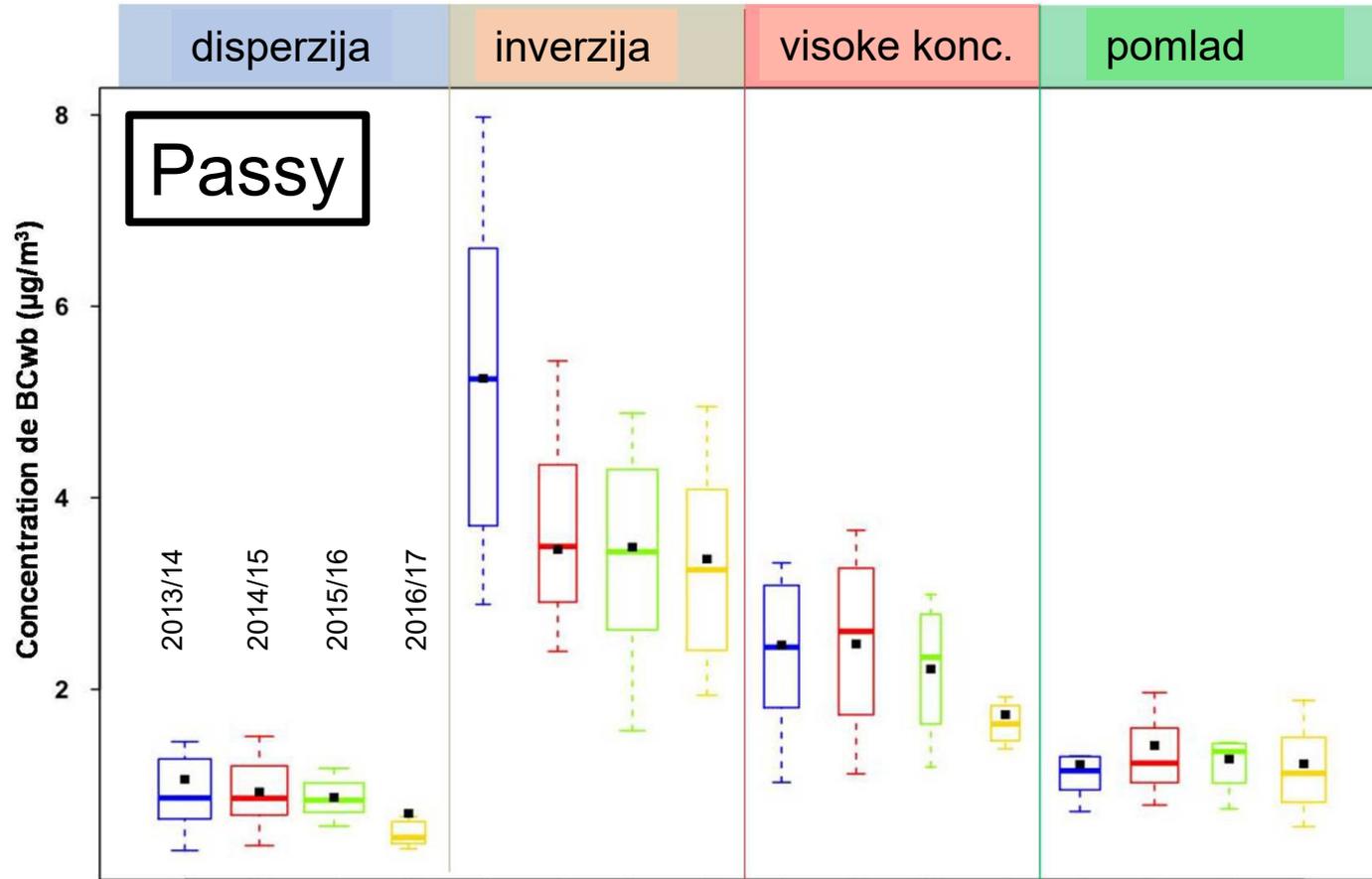
Vallée d'Arve, France - Passy

Vallée d'Arve, France - Passy

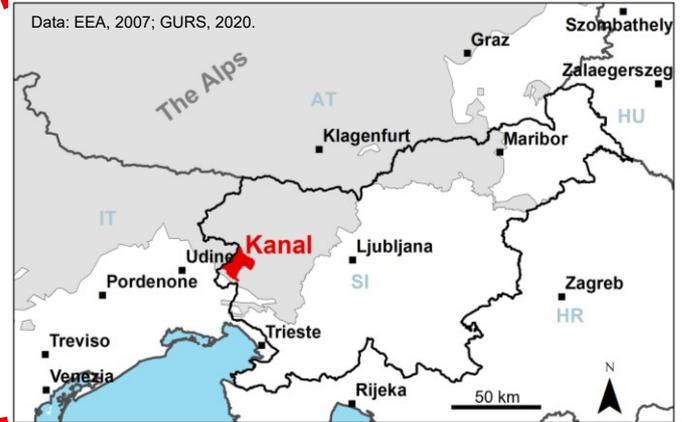
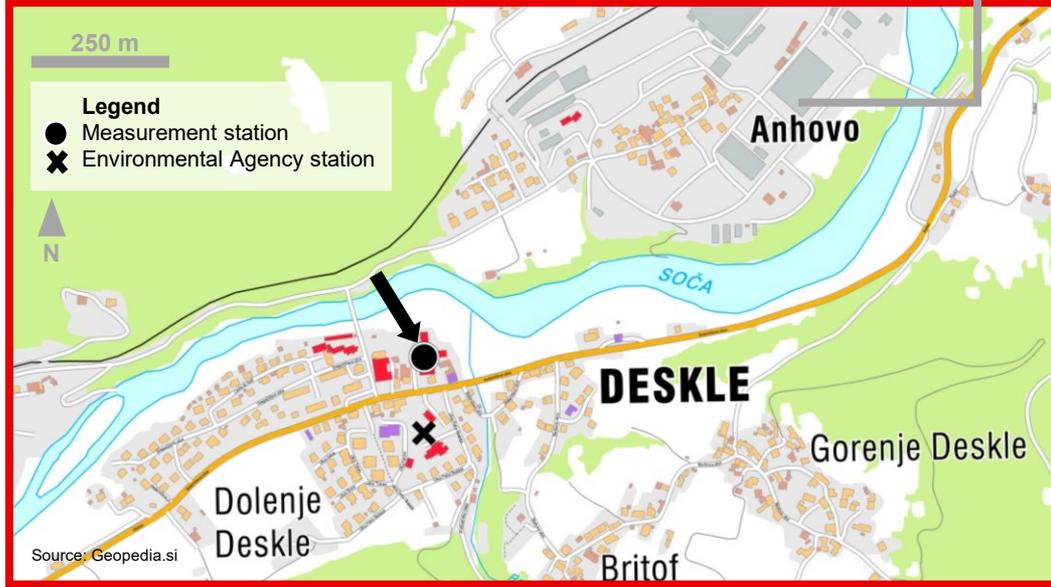
BC_{wb} Nov – Mar

Lekcija št. 2

Tudi če kaj narediš, je spremembe težko izmeriti.

Kanal ob Soči

Vzorčene in meritve

PM₁₀
Digitel DHA-80

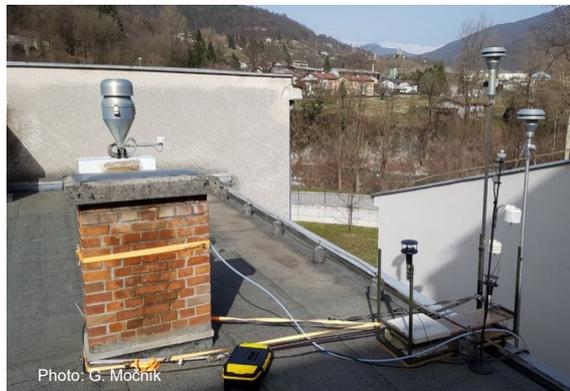

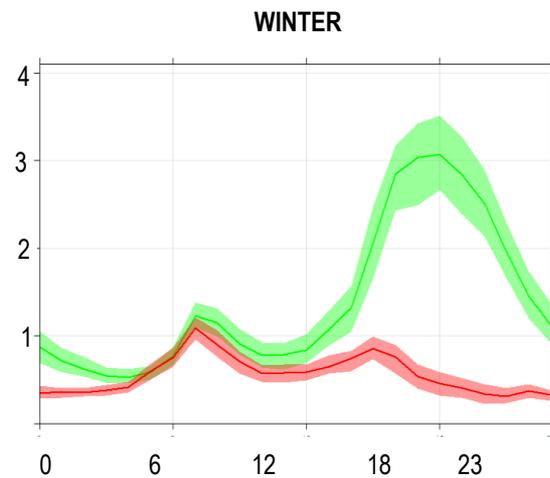
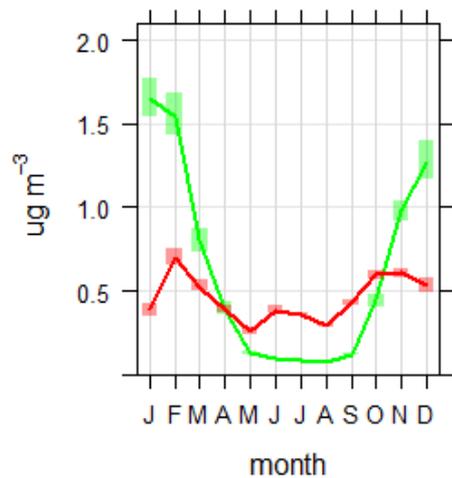
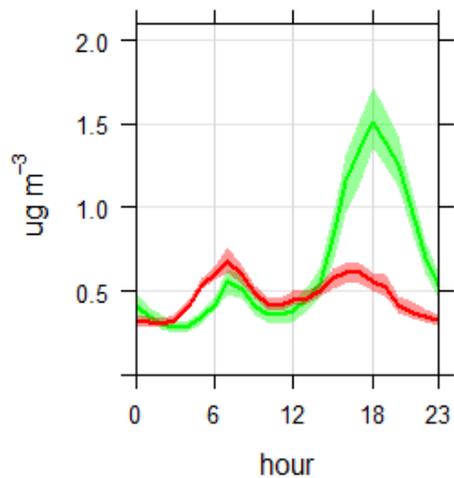
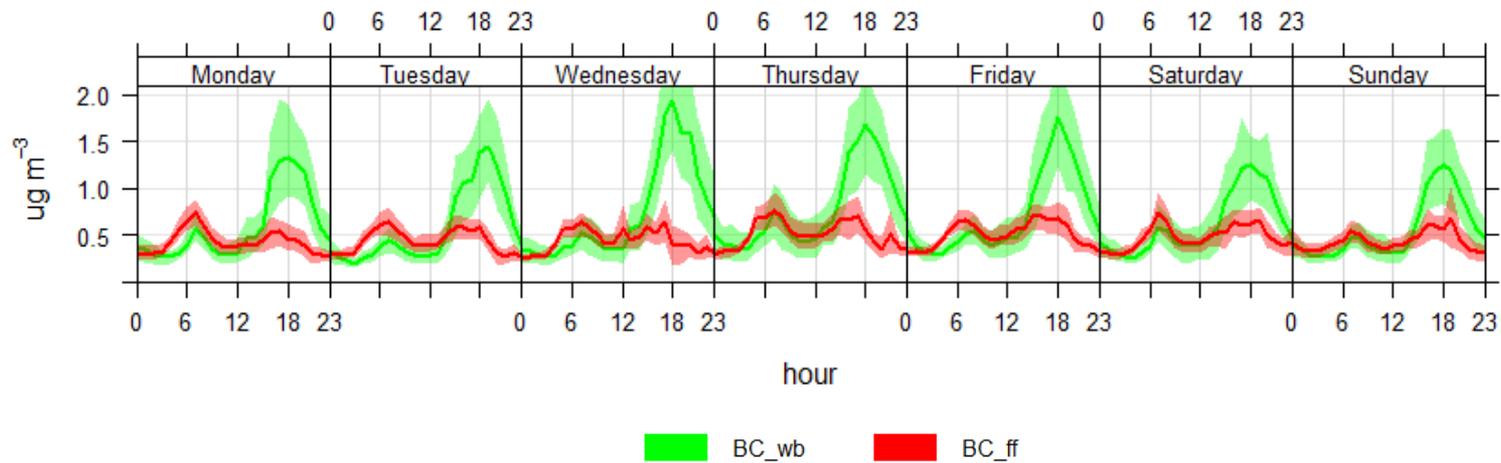
24h filters

eBC
Aethalometer AE33:
1min resolution

Metals
Xacts 625i: PM₁₀ & PM_{2.5}
1h resolution

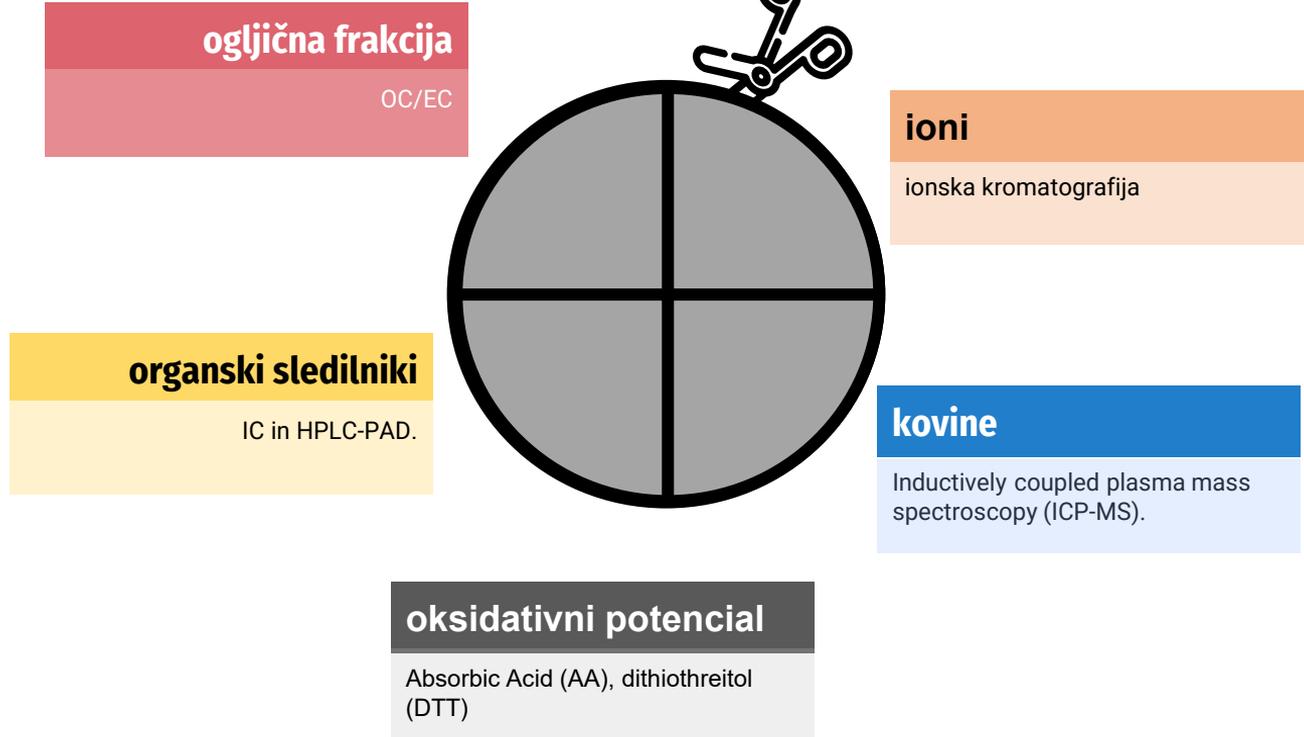

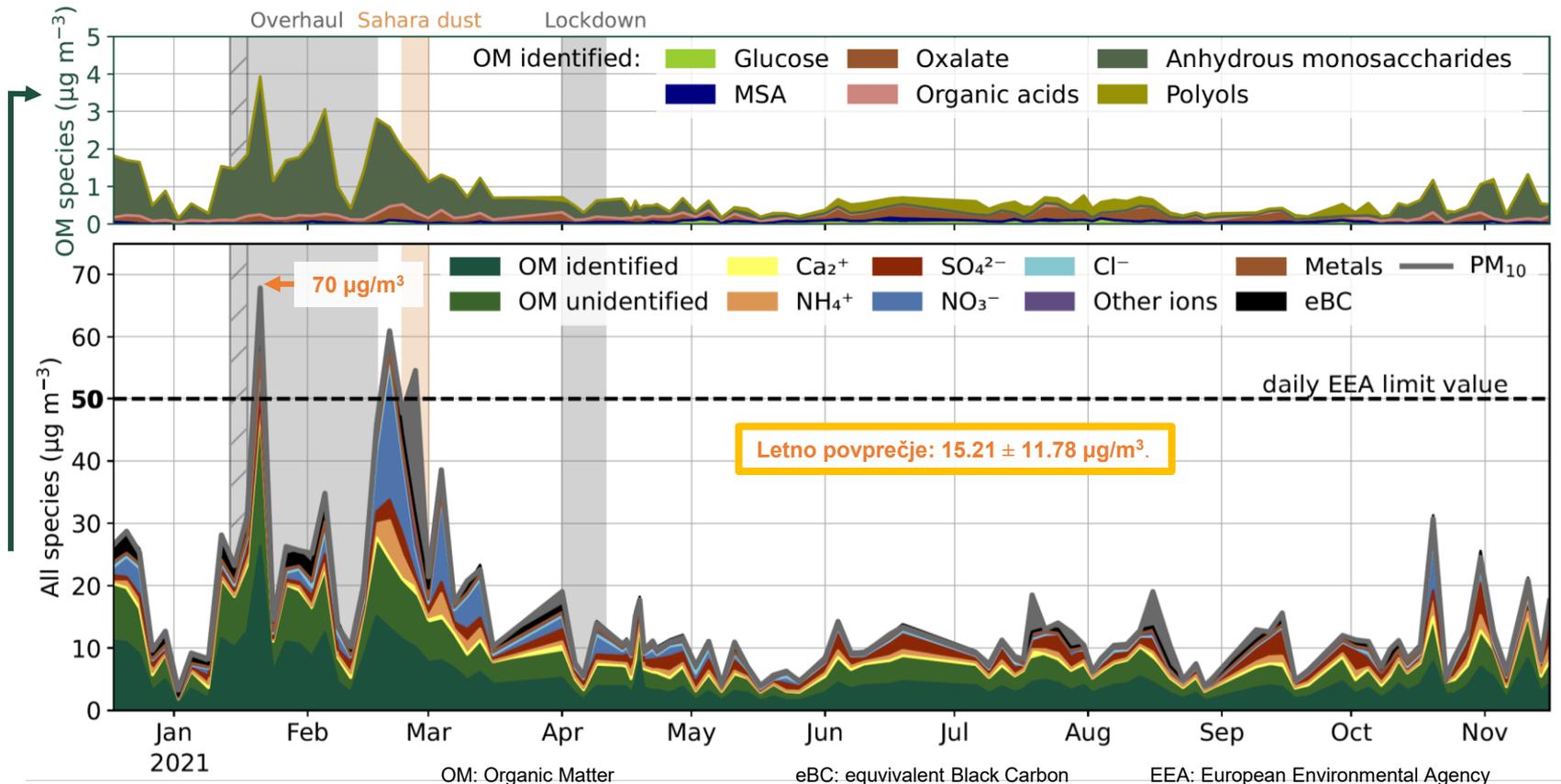
Kemijska analiza

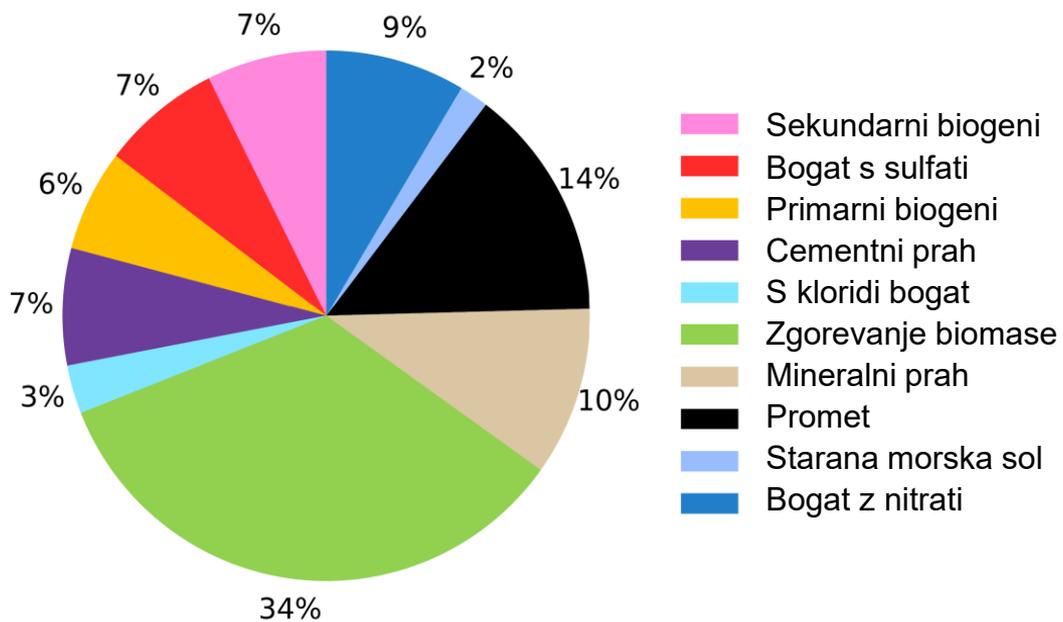
vsak 3-tji filter, 120 skupaj

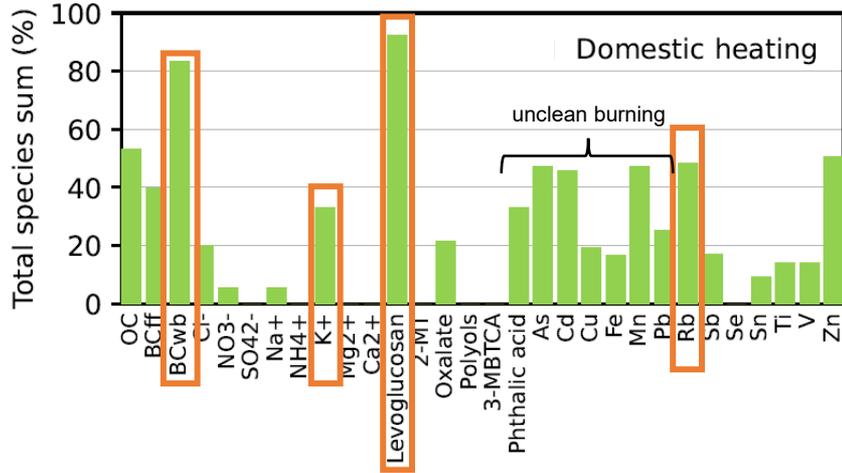
Rezultati: PM₁₀ in kemijska setsava

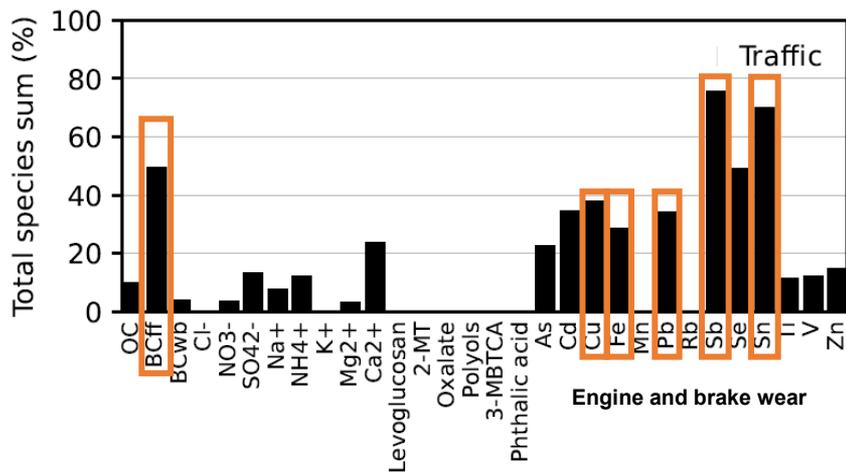
Viri PM₁₀

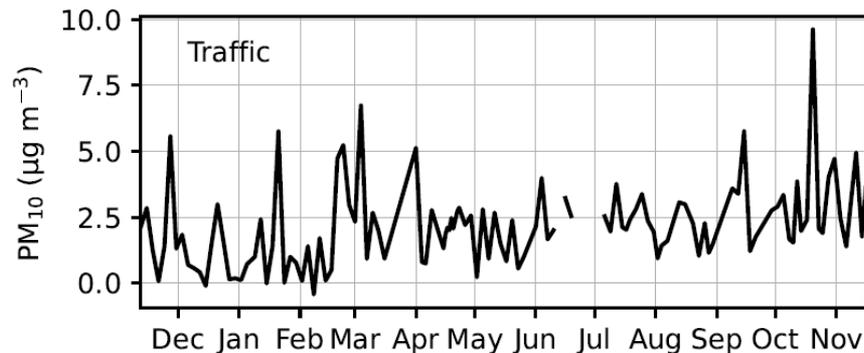
Zgorevanje biomase

Promet

v industrijsko cono Anho

v industrijsko cono Anho

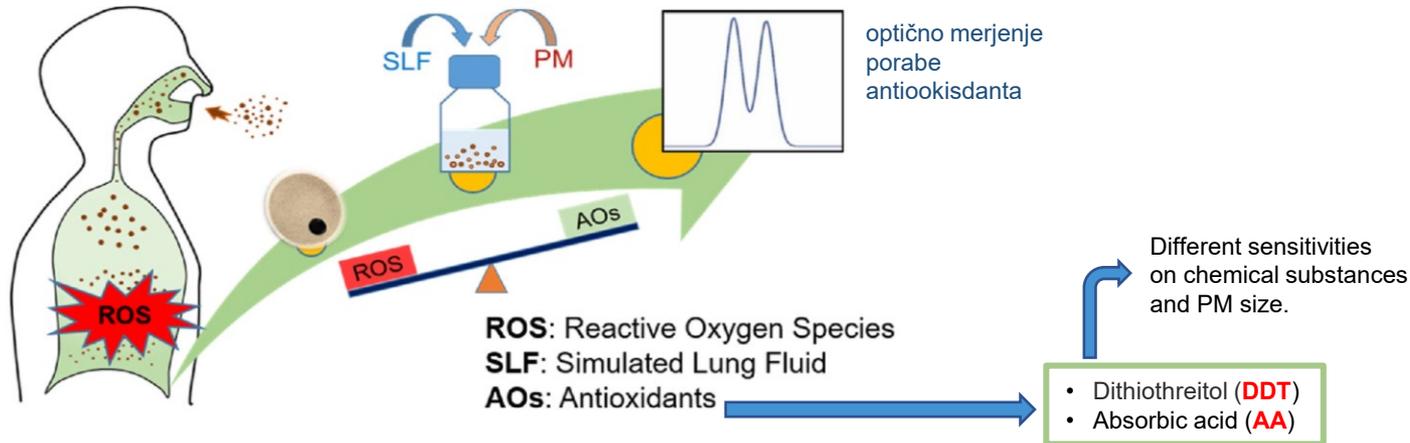

Zdravje: Oksidativni Potencial (OP)

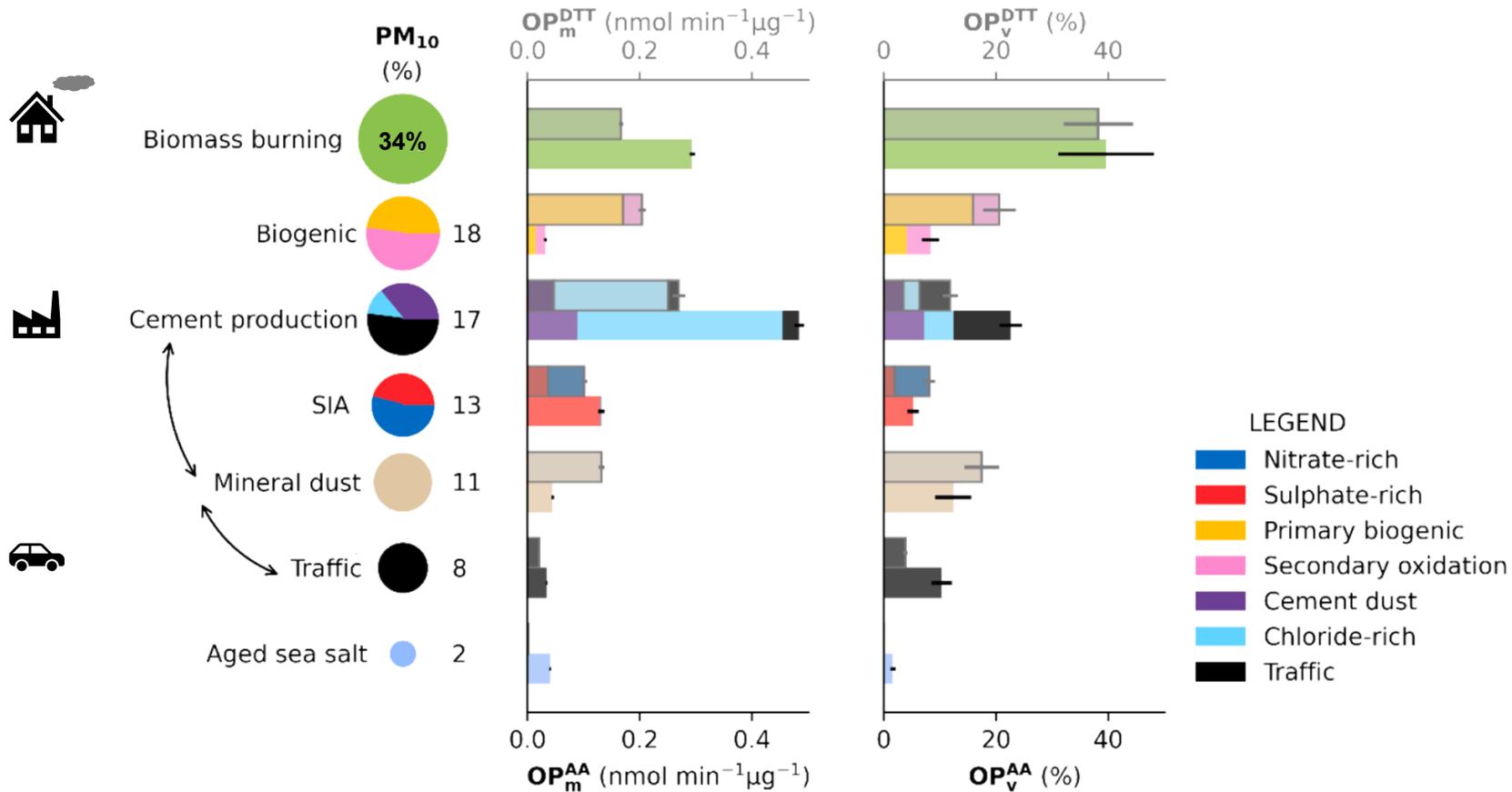
Zmožnost PM, da povzroči oksidativni stres v celicah (Weber et al, 2021).

Kvantifikacija OP :

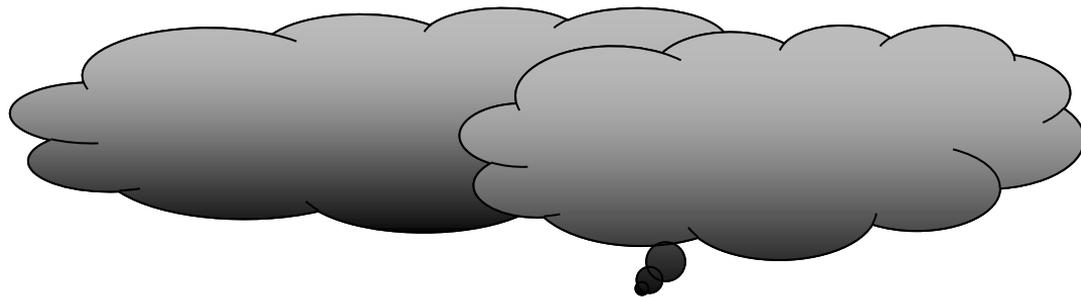

Source: Shahpoury et al., 2022.

Prispevki virov

Sklepi

- **PM₁₀ ≈ druge alpska področja.** (Herich et al., 2014)
- Najpomembnejši antropogeni viri PM₁₀:
- **OP ≈ med najvišjimi v Evropi.** (Daellenbach et al., 2020; Weber et al., 2021; Borlaza et al., 2021b)
- nenavaden s **kloridi bogat vir, visok OP_i.**
- Naprej:
  - primerjave online PMF;
  - resuspenzija.

Lekcija št. 3

Tudi če spremembe izmeriš, je lahko rešitev komplicirana.

Tudi iz plinskih izpustov nastanejo delci!